

Гордон Світ

СВІТ

УПА, історія, орден Зеленського. Чому посварилися Україна й Польща і чим це загрожує

11 червня, 09:06 Цей матеріал також можна прочитати на руському

Навродцький хоче позбавити Зеленського найвищої державної нагороди Польщі

Із кінця травня не вщухає скандал через надання підрозділу Сил спецоперацій почесного імені Героїв УПА – у Польщі не помітили кількох попередніх аналогічних рішень, але останнє спричинило бурю. Президент Кароль Навродцький хоче позбавити президента України ордена Білого Орла і це не ухвалив останнього рішення, і, якщо врешті вирішить позбавити Зеленського ордена, це поставить на розтяжку польського прем'єра Дональда Туска. Як Зеленський може врятувати Туска і як може розвиватися ситуація далі – у матеріалі "ГОРДОН".

Чому Навродцький заохотів позбавити Зеленського найвищої нагороди, якої не вручав

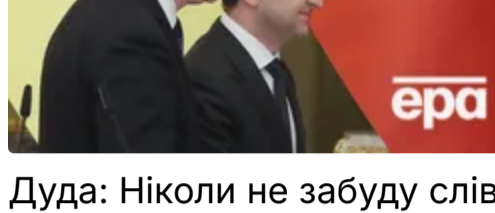
РЕКЛАМА

Наприкінці травня президент України Володимир Зеленський підписав наказ про надання окремому центру Сил спецоперацій "Північ" почесного найменування "Імені Героїв УПА". Як пояснює "BBC News Україна", посилаючись на джерела в українській владі, глава держави підписав десятки таких наказів за час війни, ініціатива про надання тому чи іншому підрозділу почесного найменування зазвичай належить самим бійцям, і президент у цьому разі виконує радше формальну функцію. Він тут був радше як чиновник, який із нагоди Дня ССО формально затвердив що ініціативу, ніж партнер, котрий у такий спосіб надіслав якийсь сигнал польським партнерам, підкреслює мовник.

Рішення обурило президента Польщі Кароля Навродцького – історика з націоналістичними поглядами, який неодноразово робив антиукраїнські заяви під час виборів. Він запропонував позбавити Зеленського ордена Білого Орла – найвищої нагороди Польщі, який йому вручив 2023 року тодішній президент Польщі Анджей Дуда.

Прем'єр-міністр Польщі Дональд Туск висловив занепокоєння рішенням Зеленського й закликав двох президентів до "прямого і щирого" діалогу.

ЧИТАЙТЕ ТАКОЖ

Дуда: Ніколи не забуду слов' Зеленського, що він не покине Київ. Це могло закритися його смертю

Дуда на тлі критики на адресу українського лідера заявив, що Зеленський "отримав орден Білого Орла в інший час і за інших обставин".

"Тепер вони змінилися, і поведінка Володимира Зеленського також. До того ж помітно", – зазначив Дуда, який називав президента України не тільки колегою, а й другом.

Питання щодо позбавлення Зеленського нагороди 8 червня розглянула Канігула ордена Білого Орла. Канігула висловила свою думку президенту, і Навродцький ухвалив рішення щодо цього "у відповідний час", заявив речник президента Польщі Рафал Лешкевич.

Іскра на березі моря бензину

Скандал виник на тлі зростання в Польщі антиукраїнських настроїв і впливу ультрарадикальних і правих політичних сил. Гіршого часу для такої кризи не придумати, сказав посол України при ЄС у 2010–2015 роках, голова Центру нових рішень Костянтин Єлісеєв в інтерв'ю Radio NV.

"Гірший час для того, щоб створити таку кризу у відносинах з Польщею, не мажера було і придумати. Чому я про це кажу? Тому що ми напередодні важливих рішень щодо відкриття переговорних кластерів, ми напередодні саміту НАТО, ми напередодні важливих рішень про надання нам і фінансової, і оборонної підтримки. І, звичайно, те, що відбувається в наших відносинах з Польщею, не грає на руку", – пояснив він.

На думку дипломата, люди, які передали президенту України на підпис наказ про надання підрозділу імені героїв УПА, "підставили його". Але чому Україна має узгоджувати з Польщею такі рішення?

"Європейська правда" пише, що це було не перше звернення до президента з проханням надати підрозділу ім'я, пов'язане з УПА чи її лідерами. І до недавнього часу Зеленський їх блокував, бо між ним і Дурдою була неформальна домовленість: Україна не героїзує окремих діячів УПА (шпоса, зокрема, про Романа Шухевича і Кліма Савура), а Польща, як говорили в канцелярії Дуди, "утримується від максималістських вимог засудження всього українського націоналістичного руху міжвоєнного періоду та Другої світової війни".

Але не Україна першою порушила це домовленість. Київ "у цілому дотримувався" її, визнавав керівник Бюро міжнародної політики в канцелярії президента Дуди Якуб Кумох, Дуда теж намагався досягти порозуміння (але на умовах Польщі). Ситуація змінилася після перемоги Навродцького на виборах: відразу після виборів, але до інаугурації Навродцького Сейм майже одностайно ухвалив постанову, оголосивши 11 липня "Днем пам'яті про поляків – жертв геноциду, вчиненого ОУН-УПА на Східних кресах".

Після інаугурації Навродцький ініціював запровадження кримінальної відповідальності за демонстрацію символіки ОУН-УПА – як за пропаганду нацизму, комунізму чи фашизму. Його Сейм не підтримав, але вже тоді стало зрозуміло, що домовленість уже не діє. У січні почесне ім'я головного командира УПА Василя Кука отримав 190-й навчальний центр Сил безпекових систем ЗСУ. Цього наказу в Польщі не помітили, а от наступний розпалів справжній скандал – як зазначив автор матеріалу ВВС Святослав Хоменко, цим документом Зеленський "викресав іскру на березі моря, запаленого бензином".

Істерична істерична політика сусідів

У Польщі покладають на Україну відповідальність за кризу. Так говорить, зокрема, Туск.

"Українська сторона сама спричинила цю проблему, тож нехай тепер шукає рішення, – сказав він 5 червня, цитує наводить RMF24. – Уся відповідальність – на українській стороні, щоб якимось чином розв'язати цей абсолютно непотрібний конфлікт історичних інтерпретацій".

Україна, схоже, шукала це рішення. У МЗС відразу підкреслювали, що мети образити Варшаву в Києва не було і що це суперечка вигідна лише Москві. Для подолання кризи в Польщу поїхав глава ОП Кирило Буданов. Українські ЗМІ писали, що "найгірший сценарій розвитку подій" українська сторона змогла зупинити "з урахуванням наших національних інтересів і з повагою до партнерів", а польські – називали закриті переговори, які провів Буданов, "холодними" зустрічами, які не привели до прориву. Офіційно в ОП цих переговорів не коментували.

Оцінка кожної зі сторін відрізняється, бо, очевидно, залежить від очікувань. На думку українського журналіста й історика Вахтанга Кіпіані, уся ця історія – не про УПА, а про "істеричну історичну політику наших сусідів", оскільки у Варшаві не помітили щонайменше чотирьох рішень про надання військовим підрозділам імен, пов'язаних з УПА.

"Нічого нового, шовінізм і лицемірство. Не було б польської окупації – не було б і Волині-1943", – підкреслює він.

Коли польські ЗМІ повідомили, що під час візиту Буданова українська сторона нібито заявила про готовність поступитися і змінити назву підрозділу, який має ім'я героїв УПА, "це був свідомий вкид із польської боку, вважає народний депутат від "Європейської солідарності", колишній голова Інституту національної пам'яті Володимир В'ятрович.

"Його мета очевидна – продемонструвати Україні її нібито підлегле становище та право Польщі диктувати, кого українцям вшановувати в власній історії на власній території. Логіка такої підходу абсурдна. Вона фактично зводиться до того, що поняття "герої УПА" не має права на існування, бо серед вояків УПА були люди, причетні до злочинів проти поляків. Відтак право визначати, кого українцям можна вшановувати, а кого ні, пропонується передати польським політикам. Винятки ж можливі лише для тих постатей, які отримають їхнє схвалення. Це не лише спотворення історії, яке не має нічого спільного з реальним минулим. Мета частини польських політиків значно ширша – домогтися від України засудження УПА загалом. У цьому вони різко збігаються з російськими вимогами "денацифікації", – пояснив він.

Чи єдині поляки в засудженні рішення Зеленського?

Ні. Польський журналіст і політолог Пйотр Андрусечко, який висвітлює події в Україні, зокрема для Gazeta Wyborcza, звернув увагу, що польські політики ухвалюють рішення у значно комфортніших умовах, ніж українські.

"Ніхто щодня не кладе їм на стіл статистику про те, скільки громадян загинуло за останню добу на фронті й у тилу. Вони не мусять ухвалювати рішення, від яких безпосередньо залежить життя жителів. Вони не мусять відповідати на смертельну битву польських солдатів. Це робить за них Україна. Завдяки цьому так багато людей у Польщі може зосередитися на тому, що вважає "найважливішим", у час, коли вирішується доля не лише України, а й значної частини Європи", – підкреслив він.

Журналіст згадав антиукраїнські заяви, які робили в його країна протогом останніх років, і підкреслив: коли живеш в умовах війни, чутливість інша: "Моя чутливість до безвідповідальності частини наших політиків, публіцистів і коментаторів – теж. Попри все, я сподіваюся, що здоровий глузд візьме гору".

Журналіст PAP Ярослав Юнко, розмірковуючи про державну нагороду, яку отримав від президента України, згадав, як його зустрічали у Києві – сусідка щоразу дякує за те, що він тут, а журналіст сприймає це як відчужність за підтримку українців.

"Ми як поляки Росії справді міцні позиції в Україні. Однак за певний час, за підказкою Моті, Україна почала нам зважати. Україна не слухалася Польщі, не слухалася. Вона не мала то мала то убогого й дурного вигляду, який мала б мала. І героїчно воювала, б'ючи москалів, попри те, що битва з москалем мала б бути прерогативою гусарії (це елітна кіннота Речі Посполитої). – "ГОРДОН", – а тому росіяни нищать протія селянина, – зронивував він. – Тому я не повертаю орден і залишаюся в Києві, беручи на себе запитання українців: "Що з вами сталося?" Вірю, що значна частина Польщі досі з вами".

Міністр закордонних справ Польщі Радослав Сікорський, коментуючи ініціативу Навродцького, висловив сподівання, що керівництво Польщі не ухвалюватиме абсурдних рішень і "не буде так, що ексканцлер Німеччини Герхард Шредер, який бере гроші від нелегітимного президента РФ Володимира] Путіна, буде й надалі кавалером ордена Білого Орла, а той, хто бореться з Путіним, буде його позбавлений".

Як ця круговіть зачепила родича Шептицького?

Заступник міністра науки Польщі Анджей Шептицький, який є правнучком брата митрополита Андрія Шептицького, сказав 8 червня, що УПА – "це було формування, яке – незалежно від того, що ви кажете про волинський злочин [Волинську трагедію] – боролоса за незалежність України, боролоса в межах цієї української унії, насамперед проти радянської влади, і це була така беззаставна боротьба". Цитує наводить Onet.pl. Він додав, що це були, "з усіма позитивними й негативними конотаціями цього слова, своєрідні українські незламні солдати" – так польські історики називають представників антирадянського підпілля в Польщі.

Слова Шептицького викликали різке обурення. Голова Бюро міжнародної політики канцелярії президента Польщі Марцін Пшидак сказав, що посадовець порівняв УПА, "цих бандитів і вбивць", із незламними польськими солдатами. "Що ця бандина досі робить в уряді?" – запитав він, закликавши "вигнати" Шептицького.

Він залишиться на посаді, відповіла голова партії Polska 2050 Катажина Пелчінська-Наленч, підкреслила, що Шептицький виконує багато хорошої роботи. Вона також розкритикувала заяви, що посадовці не варто було брати в уряд через його українське походження. "Це ненормально", – обурилася вона. За такою логікою, пояснила Пелчінська-Наленч, "американці мали б вигнати" Збігнева Бжезінського, який був радником 39-го президента США Джиммі Картера з національної безпеки.

В Україні за ситуацією доволу Шептицького спостерігають з неприємністю і вважають неприпустимим використання українського походження Шептицького як приводу для випадів з його боку, прокоментував речник МЗС Георгій Тихий, його цитує "Радіо Свобода".

Чи є шанси на примирення?

На думку Кіпіані, у цій суперечці нема простору для діалогу: "Тільки хто кого перекинуть". На закли Туска до прямого діалогу поки не реагували ні в ОП, ні в канцелярії польського президента. Якщо Навродцький підписав наказ про позбавлення Зеленського ордена, його має бути затвердити прем'єр – і той опиниться, як пише Хоменко, "перед вибором між поганим і ще гіршим сценаріями".

"Якщо він підпише цей документ, то фактично наступить на горло власній пісні про необхідність збереження стратегічного партнерства з Україною й символічно визнає правоту Навродцького. Якщо не підпише – правий політичний табір на чолі з Навродцьким негайно перспеक्टиво в "посіпаки бандерівців", і це теж не виглядає привабливою перспективою для польського прем'єра", – пояснює журналіст. Навродцький і послабить позиції Туска, і заробить собі політичних балів.

Польські оглядачі припускають, що Зеленський міг би сам повернути орден і допомогти Туску, позбавивши його потреби робити важкий вибір.

Перспективи подальшого розвитку ситуації залишаються невизначеними, пише Хоменко. І йдеться тут не лише про конференцію з відновлення України, яка має скоро відбутися у Гданську, чи долю врученого Зеленському ордена.

"Якщо нинішня динаміка у відносинах між Києвом і Варшавою збережеться, це може призвести до того, що українофобія стане ключовою темою кампанії до виборів до Сейму, запланованих на 2027 рік, а потім і перетвориться на постійний тренд польської політики. А це точно не віщує нічого хорошего ані Україні, ані Польщі", – резюмував журналіст.

Автор Аліна Гречана

Поділитися

Польща орден МЗС України Кароль Навродцький Анджей Шептицький Радослав Сікорський Володимир Зеленський Георгій Тихий

Як читати "ГОРДОН" на тимчасово окупованих територіях Читати

Швейна машинка, 12 варіантів шиття. Є підставка! Ціна 1299 грн. Вигідна пропозиція! -15% знижка на продукцію Almay, бренд з США

МАТЕРІАЛИ ЗА ТЕМОЮ

У Польщі розглянули питання про орден, вручений Зеленському. Сікорський різко прокоментував

"Поведінка Зеленського змінилася". Дуда вперше прокоментував скандал з орденом Білого Орла й УПА

Навродцький подуривав Зеленському "документи Волинських злочинів" під час його візиту в Польщу

БУЛЬВАР

Якщо вас звали так, 13 червня – ваш день

"У січні ми вирішили спробувати, у лютому...". Відома українська акторка оголосила про вагітність

Додайте це до сухої гірчичі й нанесіть на всі вати пліми – вона стане ближньою

Table with 6 columns: новини, розділи, місто, соціальні мережі, інформація. Rows include: Війна в Україні, Проїщи, Світ, Спорт, Тультура, Кухню, Спосіб життя, Надзвичайні події, Інфографіка, Цікаве.

Правила користування сайтом та використання матеріалів. Політика конфіденційності та захисту персональних даних.

Договір придбання про використання сайту автором/видавцем "ГОРДОН".

Як нас читати на тимчасово окупованих територіях

+380 (44) 207-13-01 +380 (44) 207-13-02 editor@gordona.com

© 2026. Всі права захищені належать Kluener. Всі матеріали, які розміщені на цьому сайті з посиланням на агентство "Інтерфакс-Україна", не підлягають подальшому відтворенню та/або розповсюдженню в будь-якій формі, крім як з письмового дозволу.

Усі етикетовані фотографії належать Depositphotos та не підлягають подальшому відтворенню та/або розповсюдженню в будь-якій формі без письмового дозволу власника.

Матеріали, позначені ретримами РР, "Іновачія", "Думка", "Персона", "Актуально", "Вибори" та "Вп'яня", перебувають на правах редакції.

Комерційні матеріали можуть розміщуватися у розділі "Пресрелізи". У випадках суцільної значущості публікації в цьому розділі допускається і на безоплатній основі.

Весь контент видання "ГОРДОН", ідентифікатор в Реєстрі суб'єктів у сфері медіа: R40-05269

Вип. Професора Пидварського, 6-8, м. Київ, Україна, 01103

